

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-uel
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CONDURATU
Fost Conseilier la C. de Apel
București, Avocat

RÉNÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIȚEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOIANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

Dr. ȘTEFAN LADAY
fost magistrat,
jurisconsult în Cluj

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de Redacție: **E. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticei Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați . . . . . 600 "
" Magistrați . . . . . 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artelor No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

A apărut **Tabla de materii** pe anul 1924, la „**Jurisprudența Generală**” Prețul 100 lei.

Se expediază la cerere contra mandat poștal, pe costul cărții se va scrie „pentru Tabla de materii a Jurisprudenței Generale pe 1924”.

S U M A R

- Se poate dovedi cu martori existența unei asociațiuni în participatie? de d-l avocat C. N. Toneanu;
- Observații asupra legii pentru accelerarea judecăților, de d-l avocat N. I. Ioaniu;
- Art. 349 c. com. și noua lege pentru accelerarea judecăților, de d-l avocat Ion F. Dumitrescu;
- Este sau nu judecătorul de ocol competente a judeca delictul de ultraj agravat de circumstanțele prevăzute de art. 185 c. penal, de d-l magistrat Aurel L. Vidrașcu;
- Contribuțiuni la modificarea c. civil, de d-l jude. președinte Trajan R. Scriban;
- Se poate suspenda provizoriu executarea pedepsei unui recurent condamnat de instanțele militare? Interpretarea art. 135 și 114 c. just. militare de d-l locot. Athanasia Dumitru;
- Un mare dispărut: Matei Cantacuzino, de d-l Emil Pușcariu.

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație s. II complet Ardeal: *P. Mihaișca și I. Coman, condamnați pentru asasinat* (pedeapsa cu moarte de și prevăzută în legile ungare, Constituția noastră desființând-o, u mează să fie înlocuită cu cea imediat inferioară. Art. 20, 21, 91, 92, 126 și 278 c. p. ung.; art. 16 Constituție), cu o Notă de d-l I. Mănesu, președinte la Curtea de Apel Cluj;
- Curtea de Apel din Paris (Cek Retragera provizionului după 8 zile de la emisiune. Delict. Rea credință), cu o Notă de d-l avocat Stelian Ionescu;
- Trib. Dorohoi (Eșire din indiviziune. Vânzare. Cerere de suspendare vânzării. Contestație. Inadmisibilitate. Art. 525, 689, 693, 400 pr. civilă), cu o Notă de d-l avocat Ștefan Scriban;
- Recenzii: „Dispozițiile din Procedura Penală Română extinse în Ardeal și Bucovina” de d-l Vasile M. Dimitriu și Vasile P. Pastia.
- Legea asupra Taxelor de timbru și înregistrare, de d-l Cornelie Botez, Consilier la Înalta Curte de Casație.

A apărut în editura „Curierul Judiciar” volumul **DESPRE HIPOTECI**, lucrare de mare valoare, datorită d-lui N. Jak Constantinescu, consilier la Curtea de Apel Galați, autorul operilor: *Despre contractul de locațiune*, *Despre Succesiuni*, *Despre Testamente*, *Servitutea* zisă Tour d'Echelle. Prețul lei 150.

Se poate dovedi cu martori existența unei asociațiuni în participatie?

Dubiul provine din dispozițiunea art. 256 cod. com. care cere pentru aceasta *proba scrisă*, adică să fie probate prin *act scris* și atunci conf. art. 55 același codice când legea cere *act scris* proba testimonială nu este admisibilă. Susținătorii acestei opinii zic că decizându-se contrariul atunci art. 55 codul com. se suprimă, neputându-se deslegă acest articol de art. 256 (1).

Însă jurisprudența în Italia, cea mai autorizată, învață că existența unei societăți de comerț neregulată, se poate proba, independent și în lipsă de *act scris*, și în particular că nu se poate găsi aplicațiunea în tema specială a asociațiilor în participatie, regula fixată prin art. 55 codul com. (53 it.) prin care violațiunea regulii probei scrise e sancționată ca o limitare a probei orale. În adevăr, jurisprudența se bazează pe considerațiunile următoare: scriptura nu e cerută *ad substantiam* pentru contractele de societate comercială, ci *ad probationem tantum*, fiindcă ea nu e cerută sub pedeapsă de nulitate. Formula uzată de art. 88 codul com. exclude că *actul scris* este impus sub pedeapsă de nulitate. Și fiindcă din lucrările preparatorii și din chiar relațiunea *Mancini* și din alte dispozițiuni ale codului comercial se argumentează că scriptura este cerută numai *ad probatorium tantum*, când cum se verifică pentru contractul de societate, nulitatea nu e expres dictată în lipsa *actului scris*, re-

1) *P. goni*, R'vista, II, 1913, p. 23 și R'vista 1912, II, p. 156; Buc. *M Dreptul* 1910, 4, 34, p. 293.

zultă că subsistența societății nu e incompatibilă cu lipsa actului scris.

Afară de aceasta, proba existenței unei societăți comerciale neregulate, în scopul limitat de a lichida trecutul, în baza convențiilor și actelor intervenite, nu pot fi supuse la criteriile restrictive ale art. 55 codul com. și 1191 codul civ., fiindcă eu ea se voește numai a furniza demonstrarea a unei pure stări de fapt, la care nu se pot aplica normele stabilite pentru societățile regulat constituite și cari funcționează.

În fine, prin art. 99 cod. com. dându-se fiecărui soț facultatea de a cere, în *lipsă de act scris*, desfacerea societății, și statuând că efectele ei, *decurg din ziua cererii* (99 al. 2), se dovedește că se socotește deplin valabilă societatea pentru timpul trecut, deși nu este constituită cu act scris, și în această stare de lucruri, trebuie a se considera admisibilă între soți, proba testimonială, pentru a stabili limitele și scoaterea raporturilor reciproce, fiindcă dacă pe de o parte se ține ca asistentă societatea și se procedează la lichidare în baza unui pact social care nu e dedus dintr'un act scris, trebuie de altă parte să se acorde experimentarea oricărei alte probe, neputându-se acestea să fie furnizate de înscris, fiindcă lipsește (2).

Deci existența unei asociațiuni se poate proba și prin presupunțiuni grave, precise și concordante fără a se violă și aplica fals legea.

C. N. TONEANU

Avocat, fost Consilier de Curte

1925, Iunie 22.

OBSERVAȚII

Asupra legii pentru accelerarea judecăților

Este necontestat că, legea pentru accelerarea judecăților se aplică la tribunale ca primă instanță, instanță de apel și de recurs, la Curți de Apel (art. 53), iar în ceea ce privește recursul în Casație, schimbă termenul de recurs, desființează dreptul de opoziție și obligă pe parte ca odată cu cererea de recurs, să depună motivele lămurit dezvoltate (art. 52).

Deci nu mai poate exista nici o îndoială că, această lege nu se aplică la judecătoriile de ocoale, decât relativ la unificarea competenței lor (art. 59, 60, 61 și 62), după cum indică și titlu ei. Așa fiind teama d-lui Victor Romescu, (*Curierul Judiciar* Nr. 25 din 28 Iunie 1925), că unele dispozițiuni s'ar aplica și la judecătoriile de ocol este nejustificată, deoarece art. 53 paragr. a la care face d-sa mențiune, se raportă la acele legi cu o pro-

cedură specială, care dă în căderea tribunalelor să fie judecate în prima instanță, ca instanță de apel și recurs (legea pentru prelungirea contractelor de închiriere, divorțurile, apelurile la legea timbrului, cifra de afaceri, diferite contravențiuni, în apel a căror amendă civilă se pronunță în prima instanță de Ministere, recursuri fiscale sub 100.000 lei venit anual, etc.) și a Curților de Apel.

Dacă însă nu poate fi nici o îndoială că judecătoriile de pace vor continua după 15 Septembrie să judece, ca și în trecut, odată hotărârea pronunțată se naște întrebarea: unde se vor depune apelurile, dacă se va notifica apelul intimatului înainte de judecată, conform art. 38 și cine îndeplinește aceste forme?

În adevăr, art. 53 prevede că legea accelerării judecăților se aplică tribunalelor ca instanță de apel, urmează deci ca apelurile contra căților de judecată să îndeplinească condițiunile cerute de art. 35 și să se facă comunicările și întâmpinarea prevăzute de art. 38.

Acți începe o serie de dificultăți din cauză că legea este prea laconică.

1. *In ce termen se depun motivele de apel.* Pentru afacerile judecate de tribunal în prima instanță, termenul de apel în materie civilă și comercială este de 15 zile dela comunicare (art. 41), chiar dacă părțile au fost față și atunci motivele de apel trebuiesc depuse înaintea termenului de apel dacă hotărârea a fost comunicată, sau dacă hotărârea nu a fost comunicată, motivele de apel se vor depune până la ziua judecății (art. 35 § d) aceasta sub pedeapsă de nulitate a apelului. La judecătoriile de ocol termenul de apel este de 10 zile — nu de 15 zile —, care curge dela comunicare când partea a fost lipsă, și dela pronunțare când partea a fost defață.

Presupunem că partea a lipsit, și i s'a comunicat cartea de judecată, atunci ar urma că el trebuie să facă apelul în termen de 10 zile dela comunicare, însă pentru depunerea motivelor de fapt și de drept ar avea termen de 15 zile, adică 5 zile pentru termenul de apel, pe când principiul din art. 35, paragr. c este tocmai ca motivele de apel să fie depuse înăuntrul termenului de apel.

Presupunem că partea a fost față la judecătorie, termenul de 10 zile pentru apel curge dela pronunțare, nu dela comunicare ca la tribunale, în asemenea caz se mai pot depune motivele de apel până la ziua judecății, atunci când a expirat dreptul de apel, și contrar principiului de mai sus, ca motivele de apel să fie depuse înăuntrul termenului de apel, după cum la recursul în Casație, motivele de recurs să fie depuse și lămurit dezvoltate înăuntrul termenului de recurs (art. 52)?

2. *Depunerea apelului contra căților de judecată.*

Apelurile făcute contra sentințelor tribunalelor

2) Cas. Milano, 5 Iulie, 1913, *Rivista*, 1914, I, 98; Cas. Torino, 10 Oct. 1912 *Rivista*, 1913, III, p. 23; Cas. Roma, 30 Dec. 1911. *Rivista*, 1912 II, 278; A. Modena, 5 Aug. 1911, *Rivista*, 1912, II, 156.

se depun la registratura tribunalelor care au pronunțat sentința apelată (art. 36); — președintele tribunalului ordonă să se comunice intimatului, după formele prevăzute la art. 4, un exemplar de pe apel cu copiile de pe acte, cu invitația ca în termen de 20 zile să răspundă la apel prin o întâmpinare depusă la registratura Tribunalului (art. 38).

Unde se va depune apelul făcut contra cărților de judecată și cine va îndeplini formalitățile cerute de art. 38?

Dacă conform art. 53, legea de accelerare se aplică la tribunale ca instanțe de apel, urmează că pentru apelurile venite dela judecătorii să se îndeplinească aceleași formalități ca pentru apelurile făcute contra sentințelor tribunalelor.

După cum președintele tribunalului care pronunță sentința apelată îndeplinește formalitățile din art. 38, ar urma ca aceste formalități să fie îndeplinite de judecătorul de ocol care pronunță cartea de judecată apelată, pentru ca apoi să se citeze părțile înaintea tribunalului la ședința preliminară, conform capitolului III.

În această direcție legea nu ne dă nici o indicație, Comitetul delegaților Senatului a introdus la art. 38 următorul aliniat: „*judecătorii dela judecătorii au aceleași îndatoriri pentru apelurile introduse contra cărților de judecată*“. Dacă s'ar fi menținut acest aliniat, lucru eră limpede, însă în ședința publică, raportorul legii în numele comitetului delegaților propune suprimarea lui fără a arăta motive și fără discuții.

Se naște întrebarea: acest aliniat a fost suprimat ca inutil, deoarece din toată economia legii ar rezultă că judecătorul de pace, pe cale de analogie, are căderea de a îndeplini formalitățile prevăzute la art. 38, sau că, prin suprimare, a înțeles să arăte că judecătorul nu are această cădere?

Atunci de ce prin art. 38 nu s'a dat formal în căderea președintelui tribunalului să îndeplinească formalitățile și pentru apelurile venite dela judecătorii?

Iată o chestie care rămâne să fie tranșată de instanțele judecătorești pe cale de jurisprudență.

3. Dreptul de opoziție.

Cu toate că în expunerea de motive găsim că: *opoziția sau mai exact șicana prin excelență se desființează*, totuși ea a rămas la sentințele tribunalelor date ca instanță de recurs.

În devăr, dreptul de opoziție se interzice la sentințele tribunalelor date în prima instanță (art. 34), ca instanță de apel (art. 43 paragr. 2), la decisiile Curților de Apel (art. 43) și la decisiile Înaltei Curți de Casație (art. 52), însă nu este interzis prin art. 64 care reglementează dreptul de recurs contra cărților de judecată, și judecata acestor recursuri.

N. I. IOANIU

Avocat

Art. 349 c. com. și noua lege pentru accelerarea judecăților

Voința expresă a legiuitorului este aceea de a impune nouile dispoziții procedurale „materiiilor“ de procedură comună cât și celor pentru cari prin legi s'a instituit o procedură specială în măsura în care și sub regimul procedurilor anterioare acestei legi se complectau prin dispozițiile dreptului comun. Aceasta este însăși parafraza termenilor legali.

Orice procedură oricât de excepțională ar fi, are totuși la bază anumite principii imuabile de procedură ordinară cari constituiesc însuși substratul legărei instanței. Aceste principii nu au fost modificate prin procedurile excepționale, ba dimpotrivă le-au servit acestora ca fundament juridic.

Legea accelerării judecăților însă, prin art. 53 înțelege să modifice totemai aceste dispozițiuni procedurale comune, chiar acolo unde ele servesc de bază procedurilor speciale, lăsându-le pe acestea să subsiste numai în ceea ce privește excepționalitatea lor, rămânând termenele și căile de atac nemodificate.

Dificultatea însă constă în faptul că în anumite cazuri aceste dispozițiuni excepționale cari rămân nemodificate, împieteză asupra dispozițiunilor supuse modificării, adică asupra acelor de procedură comună. Structura unor anumite proceduri este atât de coerentă, legătura între procedura excepțională și cea comună este atât de intimă, încât cu greu legea își va putea singură mărgini sfera de aplicație. Neexistând niciun hyatus între aceste două materii suprapuse prin voința legii, o modificare a uneia atrage pe a celeilalte. Bineînțeles că în asemenea conflict legea specială prevalează însă cu prețul sacrificării procedurii comune și în acest caz ce devine noua lege negăsindu-și aplicarea?

Crede că acerbitatea conflictului reese în mod flagrant în materia cambială, creațiune pur intelectuală a legii și suprapusă cu atâta delicatotea peste dreptul comun.

În ceea ce privește termenul de atac, cel de apel se reduce la 15 zile dela pronunțare, cel de recurs la 30 zile dela comunicare, iar cel de opoziție în fața Curții de Casație este abrogat.

În materie cambială întregul sistem de apărare și probație este concentrat în termenii art. 349 c. com. privitor la excepțiunile debitorului, termenul când trebuie formulate precum și modul cum trebuie probate cele personale.

Este incontestabil că aceste norme nu sunt cu nimic influențate de termenii noiei legi, prin faptul că fiind de natură specială scapă din cadrul modificărilor introduse.

În afară de dispozițiile art. 349 în materie cambială restul procedurii urma calea dreptului comun, singura excepție constând în formularea ex-

cepțiunilor la prima înfățișare în fond a procesului și la întemeierea celor personale pe un act scris.

Noua lege înțelege însă să modifice din materia cambială tocmai acele dispozițiuni de drept comun aplicabile în procedura cambială și anume: modul de intentare al acțiunii, citarea, probele generale și termenele de atac pe cari le-am analizat mai sus, căci prin ele se completează această procedură specială.

În ceea ce privește termenele de atac și citarea în cursul instanței nu există nicio dificultate, se va aplica noua lege cu distincțiunile arătate pentru curgerea termenelor.

De unde provine dificultatea?

La crearea art. 349 c. com. legiuitorul a avut în vedere dispozițiile de drept comun, anume procedura în vigoare care nu cerea formularea apărării în scris așa cum o prevede noua lege.

Nimic dar nu se opunea dispozițiilor acestui articol care se găsea în armonie cu întreaga procedură.

În situația de astăzi însă, legea crează obligațiuni noi pentru pârât și reclamant: acelea de a-și formula și comunica în scris susținerile și opunerile. Dela punerea în aplicare a noiei legi aceasta va fi dreptul comun menit să înlocuiască dispozițiile abrogate din procedură.

Chestiunea este, cum se vor concilia aceste dispozițiuni cu termenii art. 349 c. com.?

Până acum pârâtul cambial nu dădea semne de viață decât la înfățișarea în fond, unde în mod verbal formula excepțiunile. Nici o lege nu-l obliga s'o facă mai înainte, procedura fiind cu totul orală.

Obiecțiunea că nouile norme nu se aplică în instanță cambială, este falsă, căci ar trebui să subsiste vechile dispoziții de procedură abrogate prin noua lege.

Legarea instanței în materie cambială nu are nimic special în ea, astfel că după noua lege ea trebuie făcută în cadrul nouilor dispoziții legale. Precum până acum, pentru legarea instanței, citam la primul termen alăturând copie după acțiune, tot așa de acum înainte voi alătura și actele în copii pe cari le voi comunica pârâtului. Acesta va trebui să răspundă printr'o întâmpinare scrisă, etc. Acesta este dreptul comun, el trebuie respectat.

A nu aplica aceste reguli înseamnă a rămâne la vechea procedură abrogată, ceea ce este inadmisibil.

Atunci, dacă pârâtul este obligat a răspunde în scris printr'o întâmpinare, ce devine art. 349 c. com. care trebuie neapărat aplicat în materie cambială?

Care este prima înfățișare? Întâmpinarea scrisă, ședința preliminară sau cea de judecare în fond? Logic ar fi cea de-a treia, dar ce rost mai au întâmpinarea și ședința preliminară? Sau nu se aplică în materie cambială această dispoziție și

în acest caz după ce lege ne judecăm? După cea veche care este abrogată în ceea ce privește procedura orală de drept comun? Nu!

A nu aplica nimic din noua lege în materie cambială, înseamnă a aplica vechea lege în dispozițiile ei de drept comun, abrogate. A aplica nouile norme înseamnă a distruge tot edificiul cambial, ceea ce legea nu permite prin art. 53.

Acele formalități prescrise de noua lege și indispensabile pentru legarea instanței, împietesc asupra dispozițiilor strict cambiale, reducându-le la neant, precum și dispozițiile cambiale împietesc asupra celor de drept comun, create prin legea accelerării.

Conflictul a luat naștere din modificarea vechilor dispoziții cu cari art. 349 era în acord. Astăzi însă prin noua situație acest acord este distrus, iar una din legi va trebui să prevaleze asupra celeilalte.

Va învinge art. 349, căci constituind legea excepțională, el scapă de modificările legii pentru accelerare. Dar cu ce preț? Cu prețul sacrificării noiei proceduri în întregime, adică cu dispariția procedurii scrise și a decăderilor altele decât cele ale art. 349, cu prețul dispariției procedurii preliminare.

Dar această situație va fi cu puțință?

Pârâtul va aștepta desbaterile în fond când va formula excepțiunile. Reclamantul va cere termen pentru a-i răspunde printr'un memoriu, pentru a se începe totul dela capăt? Nu este cu puțință.

În ce situație se va găsi dar reclamantul? Expus la toate decăderile și formalismele, va fi o adevărată victimă a pârâtului? Ori această situație cadrează cu celeritatea și siguranța cambială?

Este de ajuns ca o restricție ca cea a art. 349 să vie în conflict cu noua lege pentru ca ea să devie inaplicabilă deși, înlocuind dreptul comun, devine indispensabilă pentru legarea instanței.

O punere în armonie a noiei proceduri cu cele vechi speciale este de rigoare, căci limita nu este așa de bine trasată pentru a permite ca dintr'o împerechere hibridă să iasă un tot armonios.

ION F. DUMITRESCU

Avocat

Este sau nu judecătorul de ocol competente de a judeca delictul de ultraj agravat de circumstanțele prevăzute de art. 185 codul penal?

Delictul de ultraj prevăzut prin art. 185 este acelaș delict prevăzut de art. 184 c. pen. săvârșit în alte circumstanțe mai ușoare, prevăzând alte persoane ultragiate și o pedeapsă cu mult mai ușoară. Înalta noastră Curte de Casație s'a pronunțat în mod constant în acest sens încă dela 1909 (Cas. II, 237 din 3 Februarie 1909, Cas. II 468 din 24 Februarie 1909, Cas. II 2423 din 11 Septembrie 1909,

Cas. II 768-1910, Cas. II 1191-912, Cas. II 1951-1912, Cas. II 1645-1919, Cas. II 890-1921, Cas. II 690-1924).

Art. 53 l. jud. oc. ce determină competența penală a acestor instanțe, enumeră toate delictele de ultraj prev. de art. 182-184 cod. pen. dându-le în competența tribunalelor de ocol de a fi rezolvate în primă instanță, în afară de acest art. 185 pe care îl exclude din enumerare.

Enumerarea art. 53 e limitativă, atribuind în mod excepțional un număr restrâns de articole din codul penal judecătorilor de ocol; prin aplicarea principiului exceptiones sunt strictissime interpretationis judecătorii încă dela 1908 au refuzat să judece delictul prevăzut prin acest articol declinându-și competența (cartea de jud. penală 487-1908, ocol. I Iași) și încă se mai persistă în acest fel de a vedea (cartea de judecată penală 26-1924, ocolul rural Caramurat-Constanța) întemeindu-se pe principii de drept temeinice și pe argumente concludente și evidente.

Tribunalele apelative însă fiind aproape veșnic sezise prin apelul Parchetelor de primă instanță contra acestor hotărâri declinatorii, le-au reformat în mod obișnuit primind apelul și reținând afacerea în ultimă instanță, argumentând foarte frumos, însă înlăturând adevăratele principii de drept în materie de dispozițiuni excepționale și mai ales și cu caracter penal.

În puținele cazuri când tribunalele de județ ne împărtășind concluziunile reprezentanților Ministerului Public și-au declinat și ele competența în această materie, vinându-se deci un conflict negativ și cursul judecăței fiind întrerupt, trimițându-se procesul în fața Supremiei Curți, aceasta în mod absolut uniform (și în rezolvare și în argumentare) a lichidat conflictul acestor instanțe restituind dosarul spre judecare judecătoriei de ocol. Iată argumentarea Inaltei Curți, pe care o găsim perfect logică: „Art. 185 cod. penal nu face decât să se refere tot la art. 184 cod. pen. cu deosebire că prevede alte persoane ultragiate și o pedeapsă cu mult mai ușoară decât aceea prev. de art. 184 cod. pen.; așa că art. 185 cod. pen. nu prevede un alt delict, ci tot delictul din art. 184 cod. pen. săvârșit în alte circumstanțe mai ușoare, care delict are a fi judecat tot de judec. de ocol, conform art. 53 din legea judec. de ocol din 1908, cari a dat în competența acestor instanțe judecarea delictelor de ultraj prev. de art. 182, 183 și 184 cod. pen.” (Cas. II 237-1909, Cas. II 468-1909). Sau: „Dacă deci judec. de pace judecă faptele prev. de art. 182, 183 și 184 cod. pen., el are a judeca cu atât mai mult și faptul de ultraj mai puțin grav din art. 185 cod. pen.” (Cas. II, 2423-1909, Cas. II 890-1921, Cas. II, 690-1924). Și încă: „Nu este nici o rațiune ca judec. de ocol, care judecă faptele de ultraj mai grav prev. de art. 184 cod. pen. să nu fie competent a judeca și acel mai

puțin grav prev. de art. 185 cod. pen. și pedepsit mai ușor, deși aceste fapte din urmă nu sunt prevăzute de art. 53 leg. judec. de ocol.” (Cas. II, 1645-1919).

Foarte logic, după cum am spus, argumentează deciziile de mai sus, căci într'adevăr nu este nici o rațiune ca art. 185 cod. pen. să nu fie enumerat între articolele din 53 leg. judec. de ocol și nici nu s'ar putea invoca vre-un scop de ori și ce natură al legiuitorului în această materie. În consecință ușor de susținut că fiind vorba de o eroare materială, ar fi permis judecătorilor ca prin mijloacele de interpretare ce le întrebunțează să substituie voiața lor aceleia a legii și să modifice, deci un text de lege existent (Alexandresco, I, pag. 74); totuși s'ar sdruncina această părere mai întâi pe simplul considerent că dacă ar fi fost vorba de o omisiune a legiuitorului din 1908, apoi în dese modificări aduse legii judec. de ocol dela acea dată, când mai ales discuțiunea în jurul art. 185 cod. pen. era deschisă, ar fi putut să se coregeze înlăturând presupusa eroare, care însă persistă în a se minținea în lege. Apoi nu trebuie nesocotit și principiul cunoscut penala restringenda sunt care nu permite ca o dispozițiune penală să fie întinsă la ipoteze ce dânsa nu a prevăzut în mod expres, aceste dispozițiuni fiind considerate întotdeauna excepțiuni și dispozițiunea excepțională trebuind a fi restrânsă la spețe pentru care a fost stabilită. (Laurent, I, 277; Aubry et Rau, I, 40).

Deci iată considerațiuni de drept în conflict direct cu logica.

Legile judec. de pace anterioare anului 1908 nu acordau competența acestor instanțe de a judeca faptele de ultraj prev. de art. 182-185 cod. pen., care deci se rezolvau în primă instanță de tribunalele ordinare (Titlul III compet. corect. a judec. de ocol art. 71 legea veche); deci dacă legiuitorul dela 1908 a rupt cu tradiția mărinind competența judec. de ocol dându-le un număr mai mare de delicta prevăzute în codul penal, această competență trebuie expres arătată, neputându-se transforma într-o simplă chestiune de interpretare a instanțelor.

Pentru a se curma discuțiunile în jurul competenței art. 185 cod. pen. aceea ce provoacă întârzieri în rezolvarea acestor fapte penale, ar fi necesar ca art. 53 leg. jud. de ocol să fie modificat în sensul semnalat în mod constant de Inalta Curte de Casație, intercalându-se în enumerare și acest articol al codului penal, alungat și de Tribunale și de judecătorii.

AUREL I. VIDRAȘCU

Magistrat

Contribuțiuni la modificarea C. civil

Novarea privilegiilor nu e posibilă. — Se prescriu excepțiunile? — Suprimarea alin. 2 din art. 902. — Înmanarea copiei nu liberează pe debitor.

Art. 1134 din codul civil dă dreptul creditorului ca să conserve garanțiile reale ale raportului vechiu de obligații, când intervine o novăție între el și debitor.

Garanțiile personale nu se pot conserva.

Dacă convenția veche era garantată cu o ipotecă, raportul nou va putea fi și el garantat prin aceeași ipotecă, cu o condiție, să nu se schimbe natura raportului juridic, cauza să rămâne cea inițială.

Privilegiile, care sunt și ele garanții reale, nu se pot conserva și transpune asupra noii convenții bazată pe altă cauză, pentru că ele sunt însușiri care rezultă din natura unor anumite raporturi juridice.

Privilegiul locatorului nu-l putem menține asupra unui raport de împrumut.

Deci, pe baza art. 1134 c. c., nu putem conserva privilegiile, pentru că legea nu permite să menție situațiuni incompatibile cu noi raporturi susceptibile de alte garanții.

Viitorul cod civil va trebui să admită — dacă părțile convin — posibilitatea de a conserva privilegiile asupra nouilor raporturi juridice, create în urma novărei creanței vechi.

* * *

Art. 1890 și 1900 c. civ., zic că acțiunile în nulitate se prescriu în termen de 10 ani, dar excepțiunile ?

Que temporalia sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum.

Cu ocazia acțiunilor în nulitate, de multe ori, intervin apărări pe cale de excepție, care tind la respingerea pretențiilor reclamantului.

În dreptul roman excepțiunile erau perpetue, pentru că minorul nu putea cere anularea convențiilor care aveau la bază dolul, violența, eroarea, fiindcă nu avea acțiune, dar în dreptul modern, situația juridică e cu totul diferențiată.

Aceia ce se prescrie e dreptul însuși, deci, fie că ai vorbi despre dânsul în acțiune, fie în excepțiune, el rămâne stins.

Totuși, jurisprudența, pentru motive de echitate, admite soluția romană, indiferent dacă legea e nesocotită.

În procedura civilă de *Eugen Herovanu, fascicula II, pagina 219, nota 124*, citește următorul exemplu :

„Un minor contractează o obligație înainte de 21 ani. Trec 10 ani dela majorat și nu intentă acțiune în anulare. Creditorul cere apoi executarea convenției.

Poate opune minorul pe cale de excepție nulitatea angajamentului ?

Evident că nu pentru că *tant dure l'action, tant dure l'exception*.

Chestia aceasta însă e foarte controversată.

Planis, II, 1291, este pentru perpetuitatea excepțiunilor.

Nimic nu e mai păgubitor pentru justiție, ca interpretarea aceluiaș fapt în diverse moduri de către instanțele judecătorești.

De aceea, noul cod civil al României-Mari, acolo unde este controversă, trebuie să vie cu o lămurire și precizare, în specie, să se pronunțe dacă excepțiunile sunt prescriptibile, ca și acțiunea, prin 10 ani de inactivitate.

* * *

Alin. 2 din art. 902 trebuie suprimat pentru că legatarii, în legislația noastră, n'au ipotecă legală.

Nu există ipotecă legală asupra bunurilor moștenirii, aparținând legatarului singular.

Legatarii au copiat textul francez, uitând, când a ajuns la materia ipotecilor luate din legea belgiană, să șteargă alin. II din art. 902, odată ce nu a înscris ipoteca legală a legatarului în art. 1753.

La noi, nu poate exista ipoteca legatarului fără specializare și fără publicitate, iar dacă legea, la materia privilegiilor și ipotecilor tace asupra ei, e evident că alin. 2 din art. 902 conține un fapt care nu trebuia înscris în cod.

Legatarii nici nu au nevoie de ipoteca legală, pentru că ei au un privilegiu și anume, separația de patrimoniu, care are, aproape, avantajile ipotecii.

Pentru aceste motive, legile de mâine nu trebuie să mai conție instituțiuni puse într'un text, contrazise sau reduse prin altul.

* * *

Art. 1138 cod. civil zice că remiterea originalului crează o probă de eliberare completă, pe când înmânarea copiei numai o prezumție.

S'a făcut o nouă greșală cu ocazia traducerei acestui text din legislația franceză.

În Franța este sistemul notariatului, iar acolo se instrumentează altfel în materie de autentificare. La ei, actul se face într'un singur exemplar, care e originalul — la minute — iar părțile i se eliberează o copie legalizată, numită la grosse.

La noi, original e și duplicatul păstrat la dosar și titlul care se remite părții, deci, cuvântul „copie” din art. 1138 nu are nici un sens, pentru că copii poate scoate dela grefă oricine și cât de multe.

În graba de a se da țării o nouă legislație, s'a putut strecura ici-colo câte o greșală, dar datoria cercetătorului este să evidențieze totul, pentru ca codul viitorului să înlăture aceleace s'a constatat inutil și să adauge instituțiuni juridice impuse de necesitățile sociale.

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN

Jude-președinte Ocol Herța—Dorohoi

A apărut : PROPRIETATEA ȘI POSESIUNEA în codul civil Austriac și Român, conferință rostită în București, la Baroul avocaților în ziua de 27 Ianuarie 1923 de d-l George Georgian, consilier la Curtea de Apel din Cluj. Preț 55 lei.

Se poate suspenda provizoriu executarea pedepsei unui recurent condamnat de înstanțele militare?

(Interpretarea art. 135 și 144 cod. just. militare)

Potrivit art. 135 din Codul de Justiție Militară orice sentință condamnatoare a unui Consiliu de Război poate fi atacată pe cale de recurs la Consiliul Permanent de Revizie al Armatei în termen de 24 ore de la expirarea zilei în care s'a citit acea hotărâre condamnatului. Iar mai departe art. 135, alin. 3 din Codul de Justiție Militară spune în mod categoric că: „*chiar dacă acuzatul a făcut recurs, el este arestat*”. Desigur că interpretarea acestui text, care este destul de clar, n'ar da loc la nici o discuțiune, mai cu seamă că dispozițiunile penale sunt de strictă interpretare, dacă art. 144 din același cod n'ar prevedea că: „*Generalul comandant șef al Circumscripțiunii juridice poate suspenda executarea hotărârei, sub condițiunea de a informa de îndată Ministerul de război*”.

De aici controversa: care din aceste două texte de lege urmează să se aplice condamnatului recurent până la pronunțarea hotărârei desăvârșite (definitive)?

Răspundem de la început că singurul articol care urmează să se aplice recurentului până la pronunțarea hotărârei definitive, este articolul 135 din Codul Justiției Militare, deoarece legea a dispus arestarea condamnatului chiar dacă a declarat recurs tocmai pentru motivul ca să-l țină pe osândit la îndemâna justiției pentru ca hotărârea să fie executată, dacă recursul s'ar respinge.

În sprijinul acestei afirmațiuni aduc pe lângă textul precis al articolului 135 din Codul de Justiție Militară și următoarele două jurisprudențe ale Consiliului Permanent de Revizie al Armatei care-l completează: a) *Deciziunea Nr. 1172* a Curții Superioare de Justiție Militară din 1920, care statornește în mod hotărât această dispozițiune imperativă a legii, obligând pe condamnat de a se supune dispozițiilor art. 135 din Codul de Justiție Militară neputând altfel uza de calea recursului — la Curtea Superioară de Justiție Militară. b) În anul 1924 Consiliul de Revizie al Armatei a trebuit pentru a doua oară să consfințească această dispozițiune imperativă a legii, când din cauza interpretărei greșite a art. 144 din Codul de Justiție Militară un condamnat fusese pus în stare de libertate provizorie de Generalul comandant-șef al Circumscripțiunii până la judecarea recursului său, fapt ce a determinat Consiliului de Revizie al Armatei de oarece recurentul se prezentase liber, să dispună mai întâi arestarea sa și numai după ce Consiliul de Revizie al Armatei a fost în posesia dovezi de încarcerare a recurentului a pășit la judecarea recursului său.

Prin urmare: *Un condamnat nu poate uza de*

calea recursului decât după ce mai întâi a satisfăcut obligațiunea imperativă a legii (art. 135 C. J. M.), adică de a fi arestat.

* * *

În ceea ce privește art. 144 C. J. M. care este o copie a art. 150 din Codul de Justiție Militară Francez găsește că nu-și poate avea aplicarea în legiuirile noastre pentru următoarele considerente:

1) La Francezi existând pedeapsa cu moartea (în Colonii) e foarte natural pentru a nu se comite erori judiciare, ca Generalul comandant-șef al Circumscripțiunii să aibă la îndemână când el găsește necesar un text de lege care să-i dea dreptul de a suspenda executarea hotărârei până să intervină la Președintele Republicei pentru comutarea pedepsei cu moartea în aceia în a muncii silnice pe viață.

2) La noi Constituția neprevăzând în timp de pace pedeapsa capitală (cu moartea) acest text de lege (art. 144) nu-și are nici locul și nici aplicarea.

3) Mai mult: legiuitorul când a întocmit și votat art. 135 din Codul de Justiție Militară a avut în vedere următorul principiu:

Să împace interesele societății și infractorului cu acelea ale justiției și anume: să țină pe osânditul recurent în orice moment la dispoziția Justiției și pe de altă parte dând posibilitatea ca orice hotărâre dată de un Tribunal Militar să fie cenzurată de o a doua instanță de control, jurisdicțiune superioară unui Tribunal Militar, Consiliul de Revizie Permanent al Armatei (Curtea Superioară de Justiție Militară), cu scopul de a opri pe cât posibil erorile judiciare.

4) E foarte logic ca din moment ce condamnatul a declarat recurs contra unei hotărâri, deci nu e mulțumit cu soluția dată, ca dosarul chestiunii să nu mai aparțină primei instanțe și ca atare ea nu mai poate dispune de condamnat cu atât mai mult cu cât în conformitate cu art. 153 C. J. M. întreg dosarul împreună cu declarația de recurs se înaintează Consiliului de Revizie al Armatei.

Deci: ar fi o inadvertență ca instanța de fond să se mai amestece și să ia dispozițiuni privitoare pe un condamnat care nu-i mai aparține nici de drept și nici de fapt de vreme ce instanța de control a fost sesizată prin declarația de recurs a condamnatului.

5) În fine, din cele arătate mai sus se poate vedea ușor că art. 144 este inversul art. 135 C. J. M. și că art. 144 C. J. M. nu-și are nici o rațiune și este inaplicabil în legiuirea noastră.

LOCOT. ATHANASIU DUMITRU

Grefierul Consiliului de război al Div. IV.

A apărut: ISTORIA SOCIALĂ LA PALATUL JUSTIȚIEI, pledoarii filosofice. Adaos: *Pledoaria Desplas* cum și declarațiile lui Etiévent: Dreptul la Viață în românește de P. Mușoiu. Preț 40 lei.

Un mare disparut:

MATEI CANTACUZINO

După moartea lui Dimitrie Alexandresco, știința Dreptului are de încercat o nouă pierdere tot atât de dureroasă, în persoana marelui profesor de la Iași, Matei B. Cantacuzino.

De astă dată însă complexitatea personalității i-lustrului disparut, face ca el să fie revendicat și regretat, nu numai ca jurist, avocat și profesor, ci și ca sociolog și om politic, în slujba cărora a adus în viața noastră socială fascinantă putere de convingere, a unuia dintre cele mai formidabile talente oratorice, pe care le-a avut țara noastră.

Matei Cantacuzino a fost toată viața lui, un izolat. Caracteristica individualității puternice. Fiu de boier, familia sa având rădăcini în trecut, care străbat câteva secole, s'a născut perfect gentilom, așa că n'a avut nevoie să-și piardă din timp cu o convențională adaptare la cerințele sociale a clasei noastre cu pretenții aristocrate.

Solitar, înconjurat de cărțile lui iubite, lipsit de o activitate febrilă și seacă, omul acesta și-a consacrat viața studiilor și reflexiunilor.

Și astfel, a isbutit să-și formeze o strălucită personalitate care a radiat apoi din belșug, de pe catedră și cu prilejul activității sale politice, originalitatea ideilor sale fecunde. Căci cum vom vedea în expunerea sumară a câtorva aspecte desprinse din manifestările puternice ale individualității, în totdeauna s'a deosebit de ceilalți profesori, juristi și oameni politici, prin concepțiile sale originale, rezultat al unei culturi vaste și a unei inteligențe scântietoare, care face hotăr cu genialitatea.

Ca profesor a fost un pedagog desăvârșit, un mare inițiator în subtilitățile dreptului civil modern. Elocința lui remarcabilă, l-a ajutat la aceasta.

Spirit sintetic, care se complăcea în lumea ideilor abstracte, nu uita însă nici odată că se află în fața unor minți fragede, nedeprinse cu jonglerile abstracte ale Dreptului și că un veritabil Aristotel, mergea atât de departe cu disecarea noțiunilor juridice, că făcea aproape operă de chimist: disocia elementele unei definiții până la refuz, moleculă cu moleculă și apoi construia din nou, în văzul studenților, care în admirația față de atâta putere de pătrundere a profesorului și de atâta meșteșug în redarea ideilor de drept, plecau acasă pe deplin luminați și cu pasiunea în suflet pentru știința Dreptului.

Dragostea lui pentru profesorat și pentru studenți a ajuns legendară. El nu știa ce-s sărbătorile, zile de repaus, în afară de Duminică. Și ca fost elev al lui îmi amintesc de întâmplarea comică și nelipsită totuși de o semnificație simbolică, când Matei Cantacuzino, în dimineața unei sărbători naționale, pe care noi studenții ne-am grăbit s'o respectăm, a ținut curs cu aceeași vervă, cu aceeași greutate în cele spuse, cu aceeași pasiune care-i însufletea figura de apostol, predicând știința Dreptului de pe catedră, în fața... unui singur student, deși era obișnuit să-și vadă sala de cursuri arhiplină.

... Și de asemenea ne amintim cu emoțiune, o anumită serie de studenți ai lui, de timpul când cu toată calitatea sa de Ministru de Justiție, în cabinetul Averescu, ne ținea cursuri și când în toată una din prelegeri, fiind chemat urgent la telefon de se-

ful guvernului de atunci, în plin consiliu de miniștri, pentru că țara avea nevoie de sfatul său prețios, a refuzat categoric să suspende cursul și a interzis mesagerului, portarul Facultății, să-l mai turbure în timpul cât oficiază serviciul divin: prelegera ținută studenților.

Exemplu de conștiințozitate, de respect și de pasiune pentru înalta menire a profesorului universitar !...

Ca avocat, pledoariile lui erau inspirate de generozitatea cu care îmbrățișa o cauză, de erudiția sa juridică, de neîntreținutul său talent de a vorbi. Nu de puține ori a susținut procese numai pentru frumusețea teoriei de drept ce urma s'o expună, pentru noutatea unei idei juridice ce se preta speculațiunii sale abstracte de cugetător jurist.

Da bară, Matei Cantacuzino își continuă opera de profesor : de astădată învățau magistrații și colegii săi адвоcați. În adevăr, nu era proces, în care pledând, să nu se ridice în lumea principilor și să nu deslege litigiul dintre părți printr-o fericită formulă juridică, elaborată de creierul său genial.

Pledoarie strânsă, desbrăcată de tot ce-i de prisos, clădind în lumea precisă a faptelor construcția juridică ce convenea rezolvării procesului, aceasta se impunea impetuos prin admirabila logică juridică cu care era cimentată și prin substratul strict științific al soluției propuse.

Matei Cantacuzino făcea creațiuni în pledoarie, elaborând adesea, cu prilejul procesului, adevărate și noi concepțiuni în drept. Argumentele sale, deși isbeau ca loviturile de ciocan, pe acele ale adversarului, îmbrăcau cea mai artistică formă ce s'a putut da vre-odată unei expuneri de bară, la noi.

Pledoariile lui Matei Cantacuzino aveau nu numai darul de a convinge, dar și acela de a emoționa.

Îmi amintesc de două procese la care a luat parte ca avocat, care au rămas unice în arhivele noastre juridice, atât prin înaltele concepțiuni juridice și sociale ce a avut ocaziunea de a le desvolta cât și pentru nobila desinteresare cu care a pledat în ele.

Primul e procesul lui Tănase — în fața Curții Marțiale Iași — acuzat pentru ultragiul prin presă adus Suveranului, printr'un articol de ziar. Matei Cantacuzino, nu venise să apere persoana lui Tănase, pe care atât îl ignora, că nici nu știa cum îl cheamă : „Năstase sau Tănase ?...“ Venise însă să apere un principiu sfânt, al libertății de a gândi și scrie și cu acest prilej a elaborat teorii de drept constituțional, care formează o pagină de seamă în istoria dreptului nostru. Principiul suveranității poporului, reprezentat direct prin Suveran, ca delegat al acestuia și legătura dintre dânsii comparată simbolic prin fluxul și refluxul dintre Suveran și popor, mi se pare că cel puțin ca expunere, are originalitatea ei prețioasă.

Al doilea e procesul femeiei advocat la Iași, cu prilejul primei încercări de a se înscrie o femeie în Baroul de Iași, când Maestrul, inspirat de mersul evolutiv al ideilor sociale, și-a dezvoltat teoria sa asupra dreptului la muncă, care ca un principiu de drept natural, ce planează deasupra textelor de lege și se impune acestora, își are deci întâietatea în fața lor.

Pledoaria a fost atât de inspirată și de emoționantă, îmbrăcată fiind în haina unei veritabile poezii, că un tânăr și eminent reprezentant al baroului eșean, mărturisea după acest proces, într'un cerc intim : — „Când l-am auzit pe Conu Matei, am înțeles pentru ce violoniștii, după un concert a lui E-

nescu, întorși acasă, le vine, conștienți de neputința lor, să-și svârle, de disperare și din admirație pentru maestru, vioara, de un colț de zid. Același impresie de dezolare și de neputință în meseria mea, mă cuprinde, după o pledoarie a lui Conu Matei...”

Matei Cantacuzino și-a meritat deci porecla de Maestru al eloquentei juridice...

Ca doctrinar, în sensul de autor de lucrări juridice, Matei Cantacuzino a scris puțin, atât de puțin, încât cel care l-ar judeca după numărul scrierilor sale, ar încerca o deziluzie...

Ce poate opune el opulentei opere a lui D. Alexandresco? Elementele Dreptului Civil și câteva articole disparate.

Și totuși le poate opune cu succes, dacă ținem seamă de bogăția ideilor originale din aceste mici opere, mari însă ca conținut.

Matei Cantacuzino, deși își dădea seama de valoarea personalității sale și poate tocmai pentru aceasta, era de principiu că mai tot ce producem și spunem este repetarea părerilor altora, care la rândul lor le-au împrumutat și ei din patrimoniul cunoștințelor comune și că reiterarea lor poate interesa doar, ca fel de a le spune, ca readaptare și ca fasonare a lor prin prisma originală a fiecărui intelect. Și consequent acestui principiu, scria puțin, scria numai din imperioasa nevoie de a da la iveală o concepție, o părere originală, care odată ajunsă la perfecție în elaborarea și modelarea ei, își striga dreptul la viață.

Deși cursul lui de drept civil era de o valoare juridică necontestată, a trebuit să vină declinul vieții „povara anilor” care-i prevesteau sfârșitul, pentru a se decide a tipări acest curs într-un sintetic volumaș, botezat cu modestie: „Elementele Dreptului Civil”.

Ideile fecunde și generoase în conținut nu cer spațiu larg, se scriu în cuvinte puține. „Elementele Dreptului Civil” este singura lucrare de păreri juridice originale în ce privește acest domeniu la noi. Ca stil, este o carte scrisă atât de concentrat și într-un limbaj tehnic-juridic atât de perfect, încât a-fără de conjuncții, prepoziții, adverbe, nu există un cuvânt care să nu exprime o noțiune juridică sau să nu servească în mod direct și imediat, la exprimarea ei. Din acest punct de vedere, magistrații care vor să motiveze concis și advocacy pentru concluziile lor scrise și chiar pentru însușirea limbajului juridic în exprimare, ar putea să se servească de această operă ca de o poetică a științei juridice!..

În ce privește fondul lucrării, nu există un capitol de materie în care să nu fi emis ideile sale, interesante prin structura concepției juridice și prin logica strânsă ce secondează exprimarea lor. Citez la întâmplare părerile sale originale în materia persoanelor morale — unde construcția sa juridică poate sta alături de acela a marilor juristi europeni în această chestiune — și în materia autorității de lucru judecat.

Dar Matei Cantacuzino are și alte lucrări, ca studiile: „Despre libertatea individuală și persoanele juridice”, „Noțiunea de Stat și conceptul de personalitate”, pe care le-a publicat în reviste europene de talia lui „Revue trimestrielle du droit civil”, unde a avut o interesantă polemică de idei în ce privește concepțiunile juridice moderne asupra noțiunii de Stat, cu civilisti francezi ca L. Duguit și Maurice Hauriou.

Concluzia? Matei Cantacuzino nu era grafoman, boală de dare sufăr, fără posibilitate de vindecare,

atâția pseudo-juristi la noi. A scris, în adevăr, puțin, dar numai lucruri care ies din comun, prin valoarea lor sintetică.

Și acum, dacă-mi va îngădui cadrul strict juridic al acestei reviste, în interesul unei cât mai complete și unitare încercări de portretizare, pentru a evoca și o altă latură a personalității lui Matei Cantacuzino, câteva cuvinte principiale asupra acestuia, ca om politic.

În politică, Matei Cantacuzino a fost un ideolog. De aceia, nu s'a împăcat nici odată cu oportunismul vieții politice și n'a putut fi deci un om de acțiune.

A fost însă și în politică, un om de idei și aceasta înseamnă poate mai mult. Trecerea sa de la un partid la altul, care ar părea la prima vedere că e datorită neconsecvenței sale pe acest tărâm de activitate, a fost totdeauna în funcție de schimbarea convingerilor sale politice, care au urmat prefacerea nevoilor sociale, sintetizate în forma lor evolutivă, în programele de partid prin care a trecut.

Și apoi ca ideolog căuta să găsească în sânul unui nou partid, ce nu găsisese la cel părăsit: mai mult idealism și mai puțin oportunism. De altfel, individualitatea sa dominantă, nici nu se putea împăca cu disciplina uneori nejustificată, a grupărilor politice.

Spiritul său clar văzător în politică, îl evidențiază și articolele sale de ziar scrise în ultimii ani, remarcabile prin talentul frazei și prin originalitatea preocupărilor sale sociale politice.

În politică deci, Matei Cantacuzino a avut adevăratul frumosul rol al unui strălucit avocat-conseil în pregătirea juridică a proceselor: pregătire de principii în luptele mari ce se angajează pe terenul revendicărilor sociale, între diversele doctrine politice.

EMIL PUȘCARIU

Magistrat

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE, S. II

COMPLECT ARDEAL

Audiența dela 16 Decembrie 1924

Președinția d-lui Dr. C. CHISELIȚĂ, Consilier

Decizia No. 3339

Asasinat. Pedepsit în codul ungar aplicabil în Transilvania cu moartea. Desființarea acestei pedepse, însă nespecificarea cu ce pedeapsă se va înlocui? Înlocuirea cu cea imediat inferioară, aplicându-se toate dispozițiunile privitoare la aplicarea acestei pedepse. Art. 20, 21, 91, 92, 126 și 278 cod. pen. ung., art. 16 constituție.

Art. 16 din Constituție desființând pedeapsa cu moarte pe întreg teritoriul regatului român eo ipso a abrogat și dispozițiunile art. 20 punct 1, 21, 126 punct 1, art. 128 punct 1, 278, 91 și 92 al. 2 punct 1 cod. pen. ungar aplicabil în Transilvania, cu privire la aplicatiunea pedepsei cu moarte, înlocuită prin pedeapsa imediat corespunzătoare sub raportul gravității, adică cu temnița grea, care corespunde pedepsei muncii silnice din vechiul regat.

Atunci, când în favoarea inculpatului militează circumstanțe atenuante, pedeapsa trebuie scoborâtă potrivit art. 91 și 92 c. pen. ung. la minimum 10 ani muncă silnică.

Prin urmare în speță, crimă de asasinat fiind pedepsită cu moartea, pedeapsa ce trebuie să-i urmeze este temnița grea, al căruia minimum, în caz de aplicarea circumstanțelor atenuante, este 10 ani.

Luând în cercetare cauza: crima de asasinat con-

tra acuzaților Petru Mihăiasa, Ion Coman și Alexa Balmaschi;

Se constată, că în cauza prezentă trib. Deva a pronunțat sentința sub Nr. 2358-20-923, că în urma apelului declarat de acuzați și apărători Curtea de Apel Cluj a dat sentința sub No. 1074-22-924, cum și aceia că contra acestei hotărâri au făcut recurs în termen acuzații P. Mihăiasa, I. Coman, apărătorul special al celui dintâi cum și apărătorul public al acuzaților I. Coman și A. Nalmaschi.

În lipsa părților cetindu-se raportul Consil. Dr. N. Stănilă, și concluziunile proc. gen. Dr. S. Popp,

Curtea deliberând,

Asupra admisibilității recursului declarat de apărătorul public în interesul acuzatului A. Balmaschi;

Având în vedere, că din lucrările și actele aflate la dosar rezultă în mod neîndoielnic, că acest infractor cât și apărătorul său s'au declarat de mulțumiți cu hotărârea dată deja la prima instanță atât în ceea ce privește chestiunea punibilității, cât și calificarea faptei și privitor la mărimea pedepsei.

Având în vedere că astfel fiind partea aceasta a hotărârei primei instanțe nici n'a făcut obiectul revizuirii cauzei fiind conform art. 387 al. 1 comb. cu art. 395 proc. pen. irevocabilă. Deci Curtea află acest remediu de drept inadmisibil asupra motivelor de casare invocate de acuzații P. Mihăiasa, I. Coman și apărător.

Violarea art. 385 punct 1 a, b și 3 proc. pen. prin greșita stabilire a punibilității, eronata calificare a faptei cum și stabilirea unei pedepse, cu omiterea aplicării art. 92 cod. pen.

Având în vedere că sunt constatări făcute în fond că recurenții au stins viața victimei Precup Mihăiasa în noaptea de 11 Octombrie 1923 aplicându-i numeroase lovituri de ciomega, toate mortale și că fapta au săvârșit-o din răzbunare după o înțelegere chibzuită cu mult înainte de săvârșirea faptei, deci în mod premeditat;

Având în vedere, că faptul astfel constatat întrunește elementele crimei de asasinat prevăzut în art. 278 cod. pen.

Având în vedere că pedeapsa acuzatului I. Coman s'a stabilit, cu aplicarea art. 92 cod. pen., iar cea a infractorului P. Mihăiasa cu omiterea aceleia, din motivul că acest acuzat a stins viața a însuși fratelui său din cauze cu totul josnice.

Curtea află aceste motive de nefondate.

Se constată însă conform art. 385 al. ultim pr. pen., din oficiu că în speță sunt violate dispozițiile art. 385 punct 2 pr. pen. în dauna infractorilor în ceea ce privește cadrele legale prevăzute de lege la darea pedepsei.

Anume art. 16 din Constituție, desființând pedeapsa cu moarte pe întreg teritoriul regatului Român *eo-ipso* a scos totodată din vigoare și dispozițiile art. 20 punct. 1, 21, 126 p. 1 comb. cu art. 128 punct. 1, 278, 91 și 92 al. 2 punct. 1 c. pen. în prezent însă valabil în ținuturile Ardelene fără însă să dispună în mod expres care va fi pedeapsa maximă ce urmează a se da pentru infracțiunile prevăzute în art. 126 punct 1 și 278 cod. pen. transilvănean. Se naște deci întrebarea care ar fi genul de pedeapsă cu care ar urma a se înlocui pedeapsa cu moarte deja desființată.

În lipsa unui text de lege precis nu poate încăpea nici o îndoială în ceea privință, că această pedeapsă urmează a fi înlocuită cu următorul soi de pedeapsă

prevăzut de lege aplicându-se chiar maximul aceleia care conform art. 30 punct. 2 și art. 22 al. 1 c. pen., e munca silnică pe viață.

Astfel fiind urmează în mod logic a se aplica și toate consecințele legale, împreunate cu acest gen de pedeapsă, deci și dispozițiile art. 92 al. 2 punct. 2 cod. pen., cum și cele prevăzute în art. 91 al. 2 punct. 2 cod. pen.

Corectitatea acestei interpretări a legii urmează și din sistemul triplu al tuturor pedepselor penale prevăzute în art. 90, 91, 92, cod. pen. Tr. de oarece simpla eliminare a pedepsei cu moarte fără înlocuirea ei cu alt gen de pedeapsă aduce la deducțiunea firească că art. 90 cod. pen. ar deveni inaplicabil chiar când e vorba de cele mai înfiorătoare infracțiuni, ba și aplicarea pedepsei prevăzută în art. 91 și 92 al. 2 punct. 1 c. pen. ar deveni controversată, căci acolo se vorbește de înlocuirea pedepsei cu moarte, deci a unei pedepse nerecunoscute pe teritoriul regatului Român, — în cazul când subsistă circumstanțele cerute de aceste texte de lege.

Având în vedere că astfel fiind urmează a se stabili că maximul pedepsei ce se poate da pentru infracțiunile înșirate în art. 126 punct. 1 și 278 cod. pen., în speță pentru crima de asasinat cu aplicarea art. 90 cod. pen., e conform art. 20 punct și art. 22 art. 90 cod. pen. Tr., munca silnică pe viață, care poate fi redusă cu aplicarea art. 91 și 92 al. 2 punct. 2 cod. pen. la 15 ani respective la minimum de zece ani munca silnică.

Având în vedere că atunci când instanțele de fond au stabilit pedeapsa acuzatului P. Mihăiasa cu aplicarea art. 91 cod. pen., la munca silnică pe viață, iar infractorului I. Coman cu aplicarea art. 92 cod. pen. la 15 ani munca silnică a violat limitele de pedeapsă descrisă mai sus.

Curtea constatând această violare de lege o rectifică din oficiu.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul făcut de acuzații Petru Mihăiasa, Ioan Coman și apărătorii acestor acuzați cum și apărătorul public pentru acuzații Alexa Balaschi contra sentinței Curții de Apel Cluj No. 1074-22-1924.

Casează însă din oficiu pentru nulitatea prevăzută în art. 385 punct 2 pr. pen., atât această hotărâre cât și pe cea a primei instanțe în ce privește măsura pedepsei dat acuzatilor P. Mihăiasa și I. Coman condamnând pe acuzatul P. Mihăiasa cu aplicarea art. 91 cod. pen., la 15 (cincisprezece) ani iar pe acuzatul Ioan Coman cu aplicarea art. 92 cod. pen., la 12 (doisprezece) ani munca silnică și pe ambii la pierdere de funcțiune de câte 10 (zece) ani.

Celelalte dispozițiuni ale hotărârilor date nu le stinge.

C. Chiseliță, Dr. N. Stănilă, T. Radu, D. Cihodariu, T. A. Brăiloiu.

Grefier, Dr. E. Isacu.

NOTA. — Deciziunea ce prezentăm, are o deosebită importanță din punct de vedere istoric și juridic.

Codul penal unguresc care era aplicat în Ardeal și care continuă să fie aplicat și după unire în baza decretului 1 al Consiliului Diriginte, prevede pedeapsa cu moartea pentru două fapte. Această pedeapsă se și aplica de fapt, până la unirea Ardealului cu Patria mamă. De la unire încoace, această pedeapsă a fost înlăturată, ca una ce venea

în contradicție cu prevederile formale ale Constituției din vechiul regat.

A fost unul din primii pași, către adoptarea Constituției românești, adoptare făcută fără text de decret, ci numai dintr'un imbold al sentimentului național, coroborat cu un principiu de ordine publică impus de împrejurarea Unirii.

Votându-se noua Constituție a României întregite, a găsit aplicat deja un text precis al ei.

Au rămas însă câteva nedomiriri, în privința consecințelor ce le avea pedeapsa cu moartea, și anume aplicarea dispozițiilor unor articole, care departe de a aplica pedeapsa cu moartea, aveau numai ca punct de plecare această pedeapsă, în aplicarea altor pedepse.

Această nedomirire, o clarifică și o înlătură Înalta Curte de Casație prin deciziunea ce adnotăm.

Modul cum desleagă chestiunea Înalta Curte, este și juridică și umană.

Este juridică pentru că din momentul ce o pedeapsă este ștearsă din scara pedepselor ce o impune (art. 20), este natural ca cea care îi urmează în ordinea importantă să-i ia locul.

Art. 20 din Codul penal aplicat în Ardeal, prevede ca cea mai gravă pedeapsă a lui pedeapsa cu moartea, iar imediat după ea, mai puțin gravă este temnița grea pe viață, apoi temnița grea pe timp mărginit și așa mai departe.

Consecința logică este, că dacă se înlătură pedeapsa cu moartea, fie în baza unui text de lege precis, fie din cauza că un principiu de ordine publică impune aceasta, nici vorbă că faptele nu pot rămâne fără pedeapsă și că pedeapsa imediat mai puțin gravă, trebuie să-i ia locul, înglobând între faptele la care se aplica și pe cele care până aci aveau ca pedeapsă, pedeapsa ștearsă din scara pedepselor.

Dar ștergându-se pedeapsa cu moartea din cele două articole (Art. 128 și 278 c. pen.) pentru faptele acolo prevăzute, nici vorbă că aceeași logică impune ca atunci când aceleași fapte, petrecute în circumstanțe ușurătoare, să aibă ca bază de la care să pornească aprecierea pedepsei, pedeapsa care a trebuit să înlocuiască pedeapsa cu moartea. Pedeapsa cu moartea, odată înlăturată pentru fapta fără circumstanțe ușurătoare, cu atât mai mult se impune ca să fie înlăturată și de la faptul cu circumstanțe ușurătoare, ca ne mai existând, chiar dacă n'a servit decât ca punct de plecare.

Altfel cădem în anomalia, în care a căzut instanțele inferioare, și pedepsim și fapta săvârșită în circumstanțe ușurătoare, la fel cu aceeași faptă săvârșită fără circumstanțe ușurătoare, adică cu temnița grea pe viață, ceea ce este o imposibilitate în sistemul legiuirilor penale și a umanității.

I. MANESCU

Președinte de secție la Curtea de Apel Cluj

CURTEA DE APEL DIN PARIS

Audiența d-lă 5 Mai 1924

Cek. Retragerea provizionului după 8 zile dela emisiune. Delict. Rea credință.

Cekul este un instrument de plată care desesizează pe emitent de proprietatea sumei pentru care este emis.

În consecință, trăgătorul nu poate să retragă provizionul fără a se face culpabil de un delict, chiar dacă această retragere are loc la 8 zile după emiterea cekului, termenul de 5 zile nefiind stabilit decât în interesul giranților. (Dallos, R. Hebd. no. 24 din 1924).

NOTA. — Cekul este un excelent instrument de plată și de lichidare, un „surogat de monedă“ merit să o întrecă cu mult în întindere. Astfel fiind, el este, mai ales în țările civilizate, unde practica lui e foarte extinsă, un regulator al circulației fiduciare. (Vezi asupra acestei f. interesantă chestiune de actualitate, J. Touzet: *Le chèque d'après la nouvelle législation*, Sirey, Paris, 1920; Ch. Gide: *Cours d'Economie Politique*, ed. 1921, I. p. 541 și urm. și în special cap. „Comment le crédit permet de supprimer la monnaie“; C. Vivante: *Traité de dir. comm. III*, 1384; Gr. M. Pherekyde: *O ochire asupra cekului*, în *Rev. Soc.* no. 2 din 1924; C. C. Arion: *Curs stenogr. : Cekul*).

Aceasta fiind funcțiunea lui economică, legiuitorul francez din 2 August 1917 a căutat să asigure cekului, pe lângă regularitatea emisiunii, adică a existenței, în prealabil, a provizionului la tras (legea din 14 Iunie 1865 art. 2) și certitudinea de a fi încasat la prezentare. De aceea, într'un aliniat adițional la art. 2 numitul legiuitor spune că: „Si la provision est inférieure au montant du chèque, celui-ci produit tous les effets attachés au chèque regulier, jusqu'à concurrence de ladite provision“; iar într'un alt aliniat adițional la art. 6 același legiuitor declară că: „Celui qui a, de mauvaise foi, émis un chèque sans provision préalable et disponible, ou qui a retiré après l'émission tout ou partie de la provision est passible d'une peine d'emprisonnement de deux mois à deux ans et d'une amende qui ne pourra excéder le double de la valeur nominale du chèque, ni être inférieure au quart de cette valeur“.

Primul text citat a izvorât din nevoia de a curma o jurisprudență constantă în Franța care considera cekul emis în baza unui provizion insuficient ca fiind emis fără provizion și prin urmare, nul ca efecte cambial, lipsind astfel pe ultimul portor, nevinovat, de acțiunea cambială atât împotriva giranților cât și împotriva emitentului; iar cel de al doilea text a fost edictat pentru a înlătura „jocul atât de dibaci al relei credințe“ prin emiterea de cekuri fără provizion sau prin retragerea provizionului înainte ca portorul să fi prezentat cekul pentru plată.

Aceste texte constituiesc un adevărat progres față de importanta funcțiune economică a cekului și ar fi de dorit ca viitorul nostru cod de comerț, unificat, să le adopte, desigur sub o rezervă pe care o vom vedea mai departe în sumara noastră ochire.

În speța de mai sus, Tribunalul de Sena condamnase la 2 luni închisoare, 9000 fr. amendă și 8000 fr. despăgubiri pe un emitent C. care retrăsese provizionul de la trasul C. N. la 8 zile de la

emiterea unui cek în valoare de 35.482,50 fr., adică la 3 zile după scurgerea termenului legal de 5 zile (art. 5) și înainte ca beneficiarul R. să fi prezentat acest cek la plată.

Iată cum motivează Tribunalul :

„Mais attendu que, s'étant dessaisi de la propriété de la somme, il (le tireur) n'avait plus le droit d'en disposer; qu'il a, en conséquence, fait ce retrait de mauvaise foi, ayant évidemment conscience qu'il causait un préjudice au porteur; que c'est en vain qu'il objecte que le chèque devait être touché dans un délai de cinq jours, cette disposition légale profitant aux endosseurs, mais ne s'appliquant pas à celui qui l'a émis; que dans ces conditions le délit relevé à sa charge est établi,..."

Curtea, în urma dezistării reclamantului, „considerând că, date fiind împrejurările cauzei, este loc a-i face numitului C. o aplicațiune mai indulgentă a legii“ suprimă pedeapsa închisorii, reduce amenda la 500 fr. și confirmă sentința Tribunalului pentru rest.

Problema de drept care se pune în această speță este îndoită : 1) aceia de a se ști cui aparține provizionul până la concurența sumei prevăzute în cek; 2) dacă trăgătorul poate retrage, înainte și după scurgerea termenului legal de prezentarea cekului pentru onoare, provizionul de la tras ?

I. În privința primei chestiuni, ea a fost foarte mult desbătută atât în Franța, unde se admite ideea unei cesiuni, a unui transfert de creanță în favoarea beneficiarului, stabilind astfel, indirect, un raport de drept între acesta și tras; cât și în Italia, unde s'a susținut teza contrară, dar unde, acum, prin art. 419 al noului proiect de cod de comerț, se admite părerea intermediară a transferului de provizion numai pentru răstimpul legal (art. 417) de la emiterea cekului la prezentarea lui pentru plată. (Vezi studiul extrem de interesant al d. lui I. N. Fintescu în *Pandectele Române* 1923, 3 p. 110 sub Cas. III din 7 Martie 1923; vezi de asemenea Gr. M. Pherekyde : articolul citat; C. Vivante, III no. 1411; Lyon-Caen et C. Renault, *Manuel de Droit Comm.*, ed. 1922, no. 739).

În dreptul nostru controversa subzistă (Vezi I. N. Fintescu : articolul citat; Trib. Ilfov s. II com. 16 Iunie 1922, Președ. d. l. Al. Costin, în *Curierul Judiciar* No. 40 din 923 cu o notă a d. lui av. I. G. Cohen; C. Ap. Galați, 18 Febr. 1924 în *Curierul Judiciar* no. 17 din 924). Cu toate acestea credem că, dată fiind elasticitatea textelor noastre de lege din art. 364, 368 și 369 c. com. ar fi loc la admiterea transferului de proprietate a provizionului întrucât, chiar prin natura lui funcțională, economică și juridică, de a fi un instrument de plată cekul, lasă a se înțelege că emitentul s'a desesizat de proprietatea sumei pe care trebuia să o plătească.

Așa dar, soluțiunea jurisprudenței de mai sus este, asupra primului punct, conformă atât cu tradiția doctrinei și jurisprudenței franceze, cât și cu ideea de drept, exponentul faptelor sociale, care-i nezdă la bază.

II. În privința celei de a doua chestiuni, problema, așa cum e pusă de Tribunalul și Curtea din Paris, pare ceva mai delicată.

În adevăr, dacă transferul de provizion se operează prin efectul emiterii cekului, evident trăgătorul nu mai poate dispune de el în dauna portorului cekului. Cât timp însă ? Jurisprudența ce adnotăm lasă a se înțelege că dacă nu în infinitum, în orice caz pe tot timpul prescripțiunei cambiale. Argu-

mente : 1) desesizarea emitentului de proprietatea sumei din cek; 2) textul francez citat mai sus spune că : „Celui... qui a retiré après l'émission tout ou partie de la provision est passible d'une peine, etc..." fără să limiteze vre-un spațiu de timp după care emitentul să poată retrage provizionul și 3) art. 5 al. 2 din legea de la 1865, corespunzător art. 368 c. com. român, care sancționează dispozițiunile art. 5 al. 1 din menționata lege, corespunzător art. 367 c. com. român, nu este edictat, după cum relevă Tribunalul din Sena, în favoarea emitentului ei, din contra, în interesul giranților : beneficiarul, care nu prezintă cekul pentru onoare în răstimpul legal (5 sau 8 zile în Franța; 8 sau 15 zile la noi) pierde acțiunea de regres împotriva lor (v. art. 368 c. com. român). Într'un singur caz numai, beneficiarul pierde acțiunea sa în contra emitentului : când suma nu mai este disponibilă (în Franța : „après lesdits délais“; la noi : la scadența termenelor) prin faptul trasului.

Această soluțiune ne pare însă criticabilă și preferăm soluțiunea proiectului codului de comerț italian, după care transferul de provizion se operează numai pentru spațiul de timp legal : 1) pentru că, admitându-se soluțiunea jurisprudenței franceze, s'ar deturna cekul de la menirea lui, transformându-l dintr'un instrument de plată în unul de credit, întocmai ca și cambia; 2) pentru că astfel s'ar frustra fiscul (art. 30 și 32 legea timbr.) și 3) pentru că este just ca portorul neglijent, care nu prezintă cekul, în termen legal, spre onoare, să piardă acțiunea de regres împotriva giranților (art. 368 c. com.), de oarece aceștia nu pot garanta în infinitum existența provizionului la tras; cu toate acestea, întrucât art. 368 c. com. formează sancțiunea art. 367, iar în acelaș articol, în fine, spune că portorul pierde acțiunea cambială împotriva emitentului când disponibilul nu mai există prin faptul trasului, urmează, per a contrario, că cel dintrăi păstrează încă, chiar dacă n'a prezentat cekul în termen, energica acțiune cambială împotriva celui de al doilea, pe tot timpul prescripțiunei cambiale — bine înțeles dacă ai conservat-o potrivit formelor legale. (v. în *Curierul Judiciar* no. 40 din 923 și no. 17 din 924 jurisprudențele citate). Și această soluțiune este cea justă, ea fiind conformă atât cu principiul după care emitentul se desesizează de proprietatea sumei prevăzute în cek, cât și cu funcțiunea economică și juridică a acestuia.

Pe de altă parte, dacă trasul mai are încă provizion poate, iar în sistemul proiectului italian (art. 417 al. 2) e obligat chiar, să onoreze în mod valabil cekul. (Vezi Lyon-Caen et Renault, *Manuel* no. 742; v. totuși C. Vivante, III, no. 1411-2).

Și atunci, de lege ferenda, emitentul nu poate retrage sau micșora provizionul de la tras, înainte de scurgerea termenului legal de prezentarea cekului pentru onoare, fără a se face culpabil de un delict (rea credință); dar poate să retragă sau să micșoreze provizionul după scurgerea acestui termen, rămânând totuși obligat cambialmente față de portorul cekului. De asemenea nu va putea face opunere la plata cekului decât conform art. 321 c. com.

Aceasta este rezerva anunțată, pe care viitorul nostru legiuitor comercial va trebui, credem, să o aibă în vedere când va adopta sus citatele texte de lege franceze, care sunt de un incontestabil progres pentru *creditul* vieții economice.

STELIAN IONESCU

Avocat

TRIBUNALUL DOROHOI

Audiența dela 18 Iulie 1924

Președinția d-lui OCTAV PIENESCU, Judecător

Sentința civilă No. 311

Eșire din indiviziune. Vânzare. Cerere de suspendare a vânzării. Contestație. Art. 525, 689, 696, 400 pr. civ.

Vânzările pentru eşire din indiviziune sunt asimilate, prin art. 696 pr. civ., cu vânzările voluntare a averilor minorilor.

La vânzările pentru eşire din indiviziune nu se poate face contestație, căci art. 689 pr. civ. nu declară comun și art. 525 pr. civ.

Când tribunalul, după cererea jud. oc., e chemat să efectueze vânzarea, tribunalul are o delegație limitată, iar contestațiile trebuiesc îndreptate la judecătorul de ocol, unde s'a admis eşirea din indiviziune.

Tribunalul,

Asupra contestației făcute de către Pesa Vadana prin petiția înreg. la nr. 21372-924 contra vânzării ordonate de tribunal prin jurnalul nr. 4421-924 a imobilului rămas de pe urma defunctului Marcu Herșcu Cojocaru și care prin încheierea d-lui judecător al oc. Dorohoi din 27 Februar 1923 s'a decis că nu se poate împărți comod în natură; precum și asupra cererii de suspendare făcută de aceeaș parte prin petiția înreg. la nr. 21373-924 de a se suspenda vânzarea până la tranșarea contestației;

Având în vedere și incidentul ridicat de către intimati de a se respinge ca inadmisibile aceste cereri pe considerațiunea că ele trebuiau îndreptate la instanța care a fixat masa succesorală și a ordonat vânzarea imobilului prin licitație publică;

Considerând că, în drept, vânzările pentru eşire din indiviziune sunt asimilate de legiuitor, prin art. 696 pr. civ., vânzărilor voluntare pentru averi de minori;

Că, de asemenea, potrivit textului menționat, acestor vânzări nu li se aplică dispozițiunile art. 525 pr. civ., art. 689 nedeclarându-l comun acestor secții, adică ele nu pot fi contestate de cei interesați înainte de adjudecare la tribunalul vânzării, care nu are decât o delegație de a executa hotărârea instanței succesiunii și deci orice contestație prin care s'ar pretinde proprietatea imobilului ce se vinde trebuiesc adresate instanțelor respective care au dispus atribuirea bunurilor masei succesoriale și a cerut apoi scoaterea lor în vânzare, de oarece prin aceste contestații se tinde la modificarea dispozițiunilor jurnalelor sau hotărârilor ziselor instanțe și, conform art. 400 pr. civ., asemenea contestații trebuie să se adreseze instanței care a încuviințat executarea;

Că, în specie, tribunalul prin vânzarea ordonată nu execută de cât delegația dată de judecătorul ocolului Dorohoi, singurul care a decis că imobilul ce se vinde face parte din masa succesorală rămasă de pe urma defunctei Rața sin Simon Sîpitaru și că neputându-se comod împărți în natură, urmează a se vinde prin licitație publică;

Că așa fiind, față de principiile expuse mai sus, contestația și cererea de suspendare urmează a fi respinse ca atare;

Pentru aceste considerente redactate de d-l judecător de Octav Pienescu, respinge.

(ss) Octav Pienescu Paul Mociulski

NOTA. — Hotărârea instanței care dispune ca împărțeala să se facă prin vânzare publică, nu e o încheiere pregătitoare, ci o hotărâre ce nu poate fi executată până nu va rămâne definitivă. (Cas. I, Bulet. 1900, p. 113; Alexandresco, III, ed. II-a, partea II-a, p. 532; Cas. I, 9 Mai 1890; Dreptul 42 din 1890 citat de Dan, ed. III-a, n. 6 sub art. 696 și n. 14 sub art. 323).

Care regule de la executarea silită se aplică și vânzărilor pentru eşire din indiviziune? Rezumăm soluțiunile ce s'au dat în această privință.

La vânzările pentru eşire din indiviziune nu se aplică art. 530 pr. civ., deși s'a decis și contrarul. (v. Alexandresco, loc. cit., p. 512, 513), nici 551, 552, 553 pr. civ. (Ibidem).

La o vânzare pentru eşire din indiviziune, când adjudecatorul e un comostenitor sau coproprietar, dacă acesta nu depune prețul, se face vânzarea în compt (1). În adevăr, vânzarea se face, după art. 689 pr. civ., unde se declară comune art. 551 și 553, care dispun că trebuie să depună prețul. Art. 553, 554 pr. civ., care organizează vânzarea în compt, introduc condițiunea rezolutorie expresă în licitațiune pentru eşire din indiviziune, fără nici o distincțiune, astfel că condițiunea rezolutorie tacită n'are ce căuta aici, pentru că părțile nu dețin dreptul lor unul de la altul, ci de la lege. (C. Iași, I, nr. 131 din 922. Jurisprudența Generală 12 din 923, speța 874; Curierul Judiciar 31 din 923).

Că nu e vânzare în compt, s'a pronunțat trib. Prahova, I, nr. 164 din 918. (Curierul Judiciar 18—19 din 920).

Art. 517, 518 pr. civ. se aplică numai la vânzările silită, nu la cele voluntare, cum sunt acele pentru eşire din indiviziune. (C. Buc., I, 170 din 920. Curierul Judiciar 81—82 din 920).

Art. 689 pr. civ. se aplică numai dacă adjudecatorul e un străin, nu un comostenitor sau un cumpărător de drepturi succesoriale, care, prin efectul împărțelei, e considerat că deține dreptul său de la defunct, conform art. 786 c. civ. (C. Buc., IV, 210 din 923. Jurisprudența Generală, 3 din 924, speța 164).

Art. 567 pr. civ. nu se aplică la vânzările voluntare. (C. Buc., II, 176 din 920. Curierul Judiciar 63—64 din 920).

Art. 533 pr. civ., relativ la ridicarea dreptului de apel în contra hotărârei tribunalului ce respinge o contestație, nu se aplică la vânzările pentru eşire din indiviziune, căci art. 699 pr. ne trimete la 689 pr., care nu declară comun art. 533 pr. Deci e admisibil apelul în contra hotărârei ce respinge o contestație în materie de eşire din indiviziune. (C. II, 84 din 914. Curierul Judiciar 51 din 914).

După art. 748 c. civ., vânzările pentru eşire din indiviziune se fac prin licitație publică, cu formele fixate pentru înstrăinarea bunurilor minorilor (Art. 681—691 pr. civ.) și deși art. 689 pr. declară comun acestor vânzări și art. 551 urm. pr. relative la obligația de a depune în întregime prețul adjudecării și la revinderea în compt, totuș aceste dispoziții nu se aplică când adjudecatorul e un comostenitor, care nu trebuie să depune decât părțile cuvenite celorlalți comostenitori; deci fiind doi comosteni-

1) Contra: Colin și Capitant, ed. II-a, p. 491, 492, 493.

tori, recurența trebuie să depună jumătate din preț. (C. I., 37 din 913. Curierul Judiciar 49 din 914).

Art. 568 pr. civ., relativ la prescripția de cinci ani, nu se aplică la vânzările imobiliare pentru eșire din indiviziune silită a minorilor (Trib. Ilfov, II, 520 din 924. Curierul Judiciar 39 din 924. Alexandresco, loc. cit., p. 513, citează jurisprudențele pro și contra și zice că chestiunea e controversată).

Deși art. 689 pr. civ. nu declară comun art. 558, 559 pr. civ., totuși ordonanțele de adjudecare pentru eșire din indiviziune, când bunul s'a adjudecat asupra unui terțiu, se pot investi cu formula executorie. (C. Iași, II, 113 din 915. Minoritatea, contra. Justiția 3 din 915. Cas. II, 29 din 916. Jurisprudența Română, 13 din 916. Curierul Judiciar 33 din 916).

Art. 565 pr. civ. nu se aplică la vânzările pentru eșire din indiviziune, care rămân supuse dreptului comun, iar cumpărătorul e în drept să procedă la îndeplinirea formalităților din 1804 urm. c. civ. și 1814 c. civ., care constituie purga voluntară. (C. Buc., I, 10 din 913. Curierul Judiciar 56 din 913).

Astfel, în vânzările pentru eșire din indiviziune a averilor minorilor, adjudecatorul cumpără imobilul cu sarcini, iar adjudecatorul trebuie să se conforme fie art. 1789 c. civ., fie art. 1804 c. civ., după cum prețul acopere sau nu valoarea sarcinilor. Și un imobil dotat, cumpărat la licitație, rămâne tot dotat, căci imobilul nu se purghează de sarcini la eșirea din indiviziune, pentru că art. 689 pr. nu prevede art. 565 pr. civ. (Trib. Ilfov, jurn. 2599 din 912. Curierul Judiciar 33 din 912. C. Buc., IV, 24 din 923. Pandecte, 1 din 924. II-11. C. Buc., II, 2 din 921. Curierul Judiciar 15 din 921).

În contra ordonanțelor de adjudecare pentru eșire din indiviziune nu e recurs, căci aici e mai mult o vânzare voluntară și art. 689 pr. civ. nu se referă la art. 559 urm. pr. c. (C. II, 311 din 923. Pand. 10 din 923, III, 147. C. II, 187 din 904. Curierul Judiciar 53 din 904. C. I., 480 din 922. Curierul Judiciar 14 din 923). Această soluțiune s'a admis și pentru vânzarea averii falitului, ce se face cu formele vânzării averii minorilor, fiind o vânzare voluntară. (C. II, 161 din 913. Curierul Judiciar 71 din 913. C. II, 266 din 915. Jurisprudența Română, 1 din 916. Palade, p. 350, 369).

Deși din art. 689, 559 pr. civ. rezultă că la împărțea există acțiune principală în nulitate, totuși pentru că ordonanța de adjudecare s'a dat sub nouă Constituție, este recurs, conf. art. 103 din Const. (C. II, 99 din 924. Jurisprudența Generală, 23 din 924, speța 1354. Jurisprudența Română, 16 din 924, speța 347).

Ordonanțele de adjudecare nu se pot ataca cu acțiune principală în nulitate, ci cu recurs, pe când ordonanțele de adjudecare pentru eșire din indiviziune se pot ataca în nulitate, tocmai pentru că nu

e recurs. (C. I., 480 din 922. Curierul Judiciar 14 din 923).

Ordonanțele de adjudecare la eșirea din indiviziune sunt convenții făcute sub privigherea justiției și se ataca pe calea acțiunii principale în nulitate, ca orice convenție și nefiind hotărâri, n'au autoritate de lucru judecat. (C. II, 187 din 904. Curierul Judiciar 53 din 904).

Există contestație la eșirea din indiviziune. (C. Galați, I, 31 Martie 99. Dreptul 61 din 1899. Nu există contestație, căci art. 689 pr. nu se referă la art. 525, 530 pr. Trib. not. Ilfov, 12 din 910. Curierul Judiciar 50 din 910. Trib. Iași, III, 208 din 901. Dreptul 73 din 901. Trib. not. Ilfov, 243 din 912. Curierul Judiciar 13 din 913).

În vânzările pentru eșire din indiviziune, dacă imobilul s'a adjudecat asupra unui terțiu, nu asupra unui comostenitor, terțiul devine proprietar prin jurnalul de adjudecare, sub condițiunea depunerii prețului, fără a fi nevoie ca acest jurnal să fie transcris. Deci comostenitorii nu mai pot vinde în intervalul de la adjudecare și până la depunerea prețului și emiterea ordonanței. (C. I., 179 din 914. Jurisprudența Română, 19 din 914).

În sistemul ce l-a consacrat Suprema Curte, hotărârea de admitere în principiu trebuie apelată separat, ea constituind adevărata hotărâre asupra fondului. (Cas. S.-U., 11 din 912. Curierul Judiciar 83 din 912); de aceea se și admite de unii că nu se poate face intervenție după admiterea în principiu (2).

Doctrina însă, în majoritate, e de părere că intervenția se poate face și în apel, până la tragerea loturilor: „În urma acestei repartitii, orice opoziție sau intervenție din partea creditorilor ar fi deci fără efect“. (3).

În specia noastră însă nu e vorba de un creditor, cu care Suprema Curte asimilează pe terții dobânditori de drepturi reale asupra bunurilor succesiunii cum a fi achizitorul unui drept de proprietate sau de uzufruct asupra unei părți indivize din succesiune. Și aceștia sunt obligați să facă intervenție, conform art. 785 c. civ. (C. II, 302 din 923. Curierul Judiciar 1 din 924. V. și nota Georgean în Pand. 1 din 924, I. 22).

În specia noastră era vorba de un terțiu care stăpânea imobilul și care ar fi putut, necontestat, face contestație la executarea ordonanței de adjudecare, ca la orice executare. (C. II, 227 din 912. Curierul Judiciar 6 din 913).

Dacă ar fi fost în discuțiune o intervenție, necontestat că ea ar fi trebuit făcută la instanța de fond, ca la orice proces, după regulile din art. 247

2) Corneliu Botez, Noul Codice de ședință, I, ed. 1922, p. 444, nr. 831. Contra: Alexandresco, III, partea III-a, p. 769.

3) G. Baudry-Lacantinerie și A. Wahl, Successions, III, 3220. Planol, III, 2435 Huc, V, 431, 434. Laurent, X, 528 susține că împărțea e definitivă prin admiterea ei în principiu.

urm. pr. civ. În această privință, s'ar putea susține și pe baza art. 252 pr. civ. că intervenția nu mai e admisibilă după admiterea în principiu, căci „Intervenientul va lua procedura din punctul unde se găsește“.

Cu toate acestea, prin decizia puțin clară nr. 1283 din 922, Cas. I. a confirmat sentința nr. 128 din 921 a trib. Vlașca, I, care primise o intervenție după admiterea în principiu și respinsese incidentul de tardivitate (4).

Sentința Tribunalului Dorohoi pune în evidență două norme de drept: 1) nu există calea contestației la vânzările pentru eşire din indiviziune; 2) atacuri contestații trebuiesc introduse la instanța care a judecat fondul, tribunalul neavând decât o delegație limitată.

Tribunalul însă pare a admite că, după darea ordonanței de adjudecare, se poate face contestație.

Trebue să recunoaștem, dela început, că soluțiunea tribunalului se sprijinește suficient pe art. 689 și 696 pr. civ. Cu toate acestea socotim că contestația trebuie admisă, căci ce rațiune decisivă o face admisibilă *după* și nu *înainte* de darea ordonanței? Soluțiunea tribunalului o socot și periculoasă, din cauza art. 403 pr. civ., care închide calea contestației după încheierea ce constată îndeplinirea ultimului act de executare. Astfel, deși ai cunoștință despre vânzare, trebuie să fii mereu atent și să aștepti executarea.

Dar tocmai art. 689 ne trimete la art. 537, care vorbește despre opoziții, ceea ce înseamnă că ne referim la art. 525 și 529 pr. civ., care zice că tribunalul se va pronunța asupra tuturor opozițiilor *înaintea zilei pentru adjudecare*.

Deci singurul argument de text dedus din faptul că art. 689 nu menționează expres art. 525 pr. civ., pentru a se deduce de aici inadmisibilitatea contestației, trebuie să cadă în fața faptului că art. 537 se referă implicit la art. 525 pr. civ.

Aici însă trebuie să facem o distincțiune: toți acei care urmează să facă intervenție conform art. 785 c. civ., adică creditorii împărțitorilor și cei asimilați creditorilor, nu mai pot face contestație, pentru că, indirect, ar reînoui ceea ce au omis, au putut și au trebuit să facă. Dar chiar acestor creditori și asimilaților lor, trebuie să le recunoaștem această cale, dacă nu aduc ca motiv fraudă, ci simulațiunea sau faptul că împărțeala s'a făcut fără să fie citați, deși au făcut intervenție.

Creditorii copărtașilor nu pot ataca împărțeala pentru fraudă, dacă n'au intervenit la împărțeală. Ei însă pot ataca o asemenea împărțeală pentru simulație și deci pot face contestație la executare și să dovedească simulația. (Cas. II, 104 din 915. Curierul Judiciar 62 din 915).

Atunci însă când nu ești creditor, când, prin urmare, nu ți se poate opune art. 785 c. civ., când ești un terțiu, dreptul de contestație trebuie să fie recunoscut.

Deci nu pot face contestație decât numai acei care, spre a-și păstra dreptul lor, trebuiau să facă intervenție și numai pentru motivele ce puteau sprijini o intervenție.

De altminteralea termenul contestație nu trebuie luat în sens strict. Astfel s'a decis că deși art. 666 pr. civ. vorbește de *opoziții* la punerea pecetilor, totuși aceasta nu e o contestație, ci o revendicare, ce se judecă cu opoziție și apel de la comunicare. (C. I, 303 din 908. Curierul Judiciar 73 din 908).

De asemenea, s'a decis că se poate face contestație la inventar, deși art. 666 pr. civ. vorbește numai de opoziții la punerea pecetilor. (C. Iași, I, 11 Iulie 916. Justiția 1-2 din 919).

Pentru a se susține inexistența dreptului de contestație, nu mi se pare fundat nici argumentul scos din art. 400 pr. civ., căci aici nu e vorba de interpretarea dispozitivului, ci de chestiuni referitoare la vânzarea însăși. Ne aflăm, prin urmare, nu în cazul art. 400 al. 1, ci în cazul art. 400, al. 2 pr. civ.

În părerea acelor care aplică riguros art. 689 pr. civ., care nu se referă la art. 525 pr. civ., dreptul de contestație trebuie considerat ca inadmisibil nu numai dinaintea tribunalului unde se face vânzarea, ci și înaintea instanței ce a admis vânzarea, din moment ce se susține că, în principiu, nu e admisibilă calea contestației la vânzările pentru eşire din indiviziune.

Când o instanță găsește că trebuie să se facă li. citație, nu se poate susține că tribunalul are o delegație limitată, căci competența tribunalului derivă din lege (Art. 694 pr. civ., 748 c. civ.). Deci contestația urmează să se facă, prin analogie, la instanța care execută. (C. II, 75 din 914. Jurisprudența Română, 24 din 914). Situațiunea ce o discutăm trebuie să aibă aceeași soluțiune cu cazul când o executare se face pe cale de comisie rogatorie. (C. II, 9 din 912. Curierul Judiciar 12 din 912).

Soluțiunea ce admite calea contestației capătă un sprijin puternic în art. 103 Const., ce permite calea recursului contra ordonanței de adjudecare în materie de eşire din indiviziune, ceea ce constituie un punct comun între aceste ordonanțe și acelea date în executările silite (Art. 559 pr. civ.). Rămâne acum un nou punct discutabil: dacă ordonanțele de adjudecare mai pot fi atacate pe calea principală, din moment ce există recurs, căci am văzut că argumentul Supremei Curți, care admitea calea acțiunii principale în nulitate, ca la orice convenție, era tocmai faptul că în contra ordonanțelor de adjudecare în materie de eşire din indiviziune nu e recurs.

Sistemul cel preconișăm are imensul avantaj că apără interesele terțiilor, că folosește și părților,

4) Jurispr. Rom., 7-8-923, care, însă, nu redă exact sensul acestei decizii.

căroră le cruță surprinderea unei contestații la executare. Astfel contestația apare nu ca ceva specific executării silite, ci ca o cale de atac dată terțiilor; ori de câte ori situațiunea lor e compatibilă cu această normă. În o chestiune controversată, am adoptat concepțiunea pozitivă a dreptului, menit să ușureze, nu să îngreueie accesul justiției.

ȘTEFAN SCRIBAN

Dorohoi, 17 Aprilie 1925.

RECENZIE

Dispozițiunile din Procedura Penală Română extinse în Ardeal și Bucovina de Vasile M. Dimitriu, consilier la curtea de apel Cluj și Vasile P. Pastia, judecător trib. Cluj.

Lucrarea d-lor V. Dimitriu și V. Pastia este o prețioasă contribuție la realizarea operei de unificare, începută de legiuitorul nostru, între altele, și cu extinderea dispozițiunilor procedurii penale în Ardeal și Bucovina.

Autorii prezintă textul legii române, conținând ultimele modificări, în comparație cu textele din procedura penală din Ardeal scoasă din vigoare.

Imprejurare demnă de relevat și care împrumută lucrării pe lângă o valoare teoretică nediscuțată este faptul că autorii nu se mulțumesc numai la o înșirare de jurisprudențe, ci dau explicațiuni și îndrumări de aplicare cu totul folositoare celor chemați a mînuși aplicarea și interpretarea textelor.

Textul este pus în concordanță cu noile legi de organizare judecătorească și de unificare administrativă, iar la sfârșitul lucrării autorii publică toate formularele necesare magistraților pentru îndeplinirea actelor de procedură în legătură cu instrumentarea afacerilor și punerea în mișcare a acțiunii publice.

Recomandăm lucrarea tuturor avocaților și magistraților; în special pentru magistrații din parchet ea este absolut necesară.

TR. A.

Va apare la 15 Septembrie:

Lege asupra taxelor de timbru și înregistrare

Cu modificările aduse prin legile din 1920, 1921, 1923 și 1925, aplicabile în întregul regat.

Circulări și ordine ministeriale. Doctrina și soluțiunile jurisprudenței (1921-1925). Legile speciale. În concordanță cu legea de procedură pentru accelerarea judecăților din 19 Maiu 1925 și în comparație cu legislația ungară, austriacă și rusă.

Adnotată și comentată de CORNELIU BOTEZ, consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Ne face o deosebită plăcere a reproduce „Prefața” care precede noua lucrare a d-lui Consilier C. Botez

În urma publicării comentariului nostru asupra legii timbrului și înregistrării din 1921, epuizat în scurt timp după aparițiunea lui, atât în doctrină, cât, mai ales în jurisprudență, s-au pus nenumărate probleme privitoare la interpretarea acestei legi, așa că alcătuirea volumului de față se impunea pentru desăvârșirea studiilor noastre asupra materiilor care formează obiectul ei, începute încă din 1903 și continuate cu perseverență până în prezent.

O nouă edițiune a lucrării noastre, în complectarea lucrărilor precedente (ed. 1908 și 1921) se impunea și din următoarea considerațiune:

Actuala lege a timbrului și înregistrării, în 1919, a fost extinsă în Basarabia; prin art. 101 din decretul-lege din 1920 s-au introdus unele modificări care schimbă dispozițiunile respective din legile timbrului aplicate în Ardeal și Bucovina; în 1923, s-a modificat art. 34 al. 5 din această lege, extinzându-se dispozițiunile lui în întregul regat, iar la 1921, s-au modificat o serie de dispozițiuni importante din ea prin legea impozitului progresiv pe succesiuni, cu aplicațiune de asemeni în întregul regat.

În fine, prin legea de procedură pentru accelerarea judecăților s-au unificat unele taxe procesuale de timbru și s-au stabilit noi norme pentru sancționarea nulității actelor de procedură.

Ne găsim deci astăzi în fața unei legislațiuni cu caracter de unificare mai mult sau mai puțin generală căreia nu-i mai corespund, în multe privințe, comentariile noastre anterioare.

Pe de altă parte, dela 1921 încoace s-au întocmit un număr important de legi speciale care prevăd și dispozițiuni în materie de timbru și înregistrare sau a căror aplicare dă naștere la discuțiuni serioase în legătură cu legea timbrului, în forma ei actuală.

Am alcătuit lucrarea de față în scopul de a aduce luminele doctrinale necesare pentru orientarea celor interesați.

N'am neglijat de a da atențiunea cuvenită și legiuirilor asupra timbrului ungară, austriacă și rusă, ori de câte ori aplicarea lor impunea o comparație cu legea timbrului vechinului regat, în rânduețile corespunzătoare.

Ca metodă de întocmire a lucrării am urmat sistemul întrebuintat în edițiunile precedente

Am dat în extenso legea timbrului cu ultimile ei modificări, iar sub fiecare articol, figurează, în ordine, diferite circulări și ordine ministeriale expuneri doctrinale și analiza cazurilor, cum și interpretările jurisprudenței la zi, însoțindu-le de observațiuni, acolo unde s'a simțit nevoie.

În Partea II a am dat sub titlul „Legile speciale”, dispozițiunile privitoare la timbru și înregistrare din aceste legi, cu observațiunile necesare și soluțiunile jurisprudenței privitoare de ele. Am complectat astfel „Partea II-a” cuprinzând legile speciale din volumul anterior.

Indexul alfabetic de taxe ce dăm la sfârșitul lucrării face ca volumul să fie consultat cu ușurință, pentru căutarea taxelor și impozitelor la care legea timbrului modificată, supune actele și faptele juridice prevăzute de ea.

Cererile se pot adresa de pe acum, la autor, str. Nordului 4. sau la „Curierul Judiciar”. Atragem totodată atențiunea că tirajul noului volum este limitat.

S'a pus sub presă în edit. Tip. „Curierul Judiciar”

GĂLĂUZA CETĂȚEANULUI

În materie judiciară, manual teoretico-practic, cuprinzând și formulare de cererile, actele și contractele cele mai uzitate în materie civilă, comercială, penală și de impozite fiscale de ION RADOI, avocat, fost Președinte al Trib. de Argeș, și al Trib. Comercial din București.

Ediția III-a, revăzută și complectată cu toate legile noi puse în aplicare.

Volumul se imprimă pe hârtie velină în format mare și va cuprinde peste 1.000 pagini.

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCA”

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tuturor publicațiunilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească” din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiunile periodice.

Cataloge la cerere.

DE INCHIRIAT Casă mare, cu sub sol mare și tot confortul modern, putând servi și de un birou sau la o societate. A se adresa str. General Manu No. 25 Bucureș i.